

कर्णिकिन् *m.* An elephant.

कर्णिल *a.* Long-eared.

कर्णालवाद्यम् *A* semi-circular ear-like wind-instrument; तूर्ण कर्णालवाद्यस्य शब्दं चक्रुः समन्ततः Parnāl. 3. 33; 5. 35.

कर्णाटः, कर्णाटकः (pl.) *N.* of a country in the south of the Indian Peninsula; (काव्यम्) कर्णाटेन्दोर्जगति विदुषां कण्ठभूषत्वमेतु Vikr. 18. 102 -टी *f.* 1 *A* woman of the above country; कर्णाटीचीनपीनस्तनवसनदशादोलनस्पन्दमन्दः Udb. कर्णाटीचिकुराणां ताण्डवकरः Vb. 1. 29. -2 *The* हंसपदी plant. -3 *One* of the Rāginīs or musical modes.

कर्णिकारः 1 *N.* of a tree; Cassia fistula. The golden yellow flower of this tree has its petals bending inwards so that the flower looks like a saucer. Its stamens and style are longer than the petals and looks like so many wicks jutting out of an oil lamp. cf. Vikra. 3. 3. निभिवोपरि कर्णिकारमुकुलान्यालीयते षट्पदः V. 2. 23; Rā. 6. 6, 20. -2 *The* pericarp of a lotus. -रम् *A* flower of the Karnikāra tree. (This flower, though it has an excellent colour, has no smell and hence it is not liked; cf. Ku. 3. 28. :—वर्णप्रकर्षे सति कर्णिकारं दुनोति निर्गन्धतया स्म चेत् । प्रायेण सामान्यविधौ गुणानां पराङ्मुखी विश्वसृजः प्रवृत्तिः ॥). -Comp. -प्रियः *An* epithet of Śiva.

कर्णी 1 *An* arrow of a particular shape (barbed arrow). -2 *N.* of the mother of Mūladeva, the father of the science and art of thieving. -Comp. -रथः *a* covered litter; a lady's vehicle, palanquin; कर्णीरथस्थां रघुवीरपत्नीम् R. 14. 13. -सुतः Mūladeva, father of the science and art of thieving; कर्णीसुतकथेव संनिहितविपुलाचला K. 19; कर्णीसुतप्रहिते च पथि मतिमकरवम् Dk.

कर्णेचुरचुरा *f.* *A* secret whispering in the ear.

कर्णेजपः [कर्णे-जप्-अच् अलुक् समास; cf. P. III. 2. 13.] *A* secret tale-bearer, *An* informer (Mar. कानाशी लागणारा); पुरा कर्णेजपीभूय पुनः पुनरुपेयुषा Śiva. B. 23. 37. कर्णेजपैराहितराज्यलोभा Bk. 3. 7.

कर्णेटरिटिरा *f.* (cf. कर्णेचुरचुरा above)

कर्त् 10 *P.* (कर्त्यति-कर्त्त) 1 *To* slacken, unloose. -2 *To* remove.

कर्त् *a* *Ved.* Cutting. -र्तः 1 *A* hole, cavity; यदि कर्त् पतित्वा संशत्रे Av. 4. 12. 7. -2 *Rending, tearing;* गतो मुकुन्दं परिहृत्य कर्त्तम् Bhāg. 11. 5. 41.

कर्त्क *a.* (A pearl) having scratches. Kau. A. 2. 11.

कर्त्तन *a.* Cutting. -नम् 1 *Cutting, lopping off;* Y. 2. 229, 286. -2 *Spinning* cotton or thread (तर्कः कर्त्तनसाधनम्).

कर्त्तनी *Scissors,*

कर्त्तरिका, कर्त्तरी 1 *Scissors.* -2 *A* knife. -3 *Cutlass, small sword.* -4 (कर्त्तरी) *A* kind of dance. -Comp. -मुखः *A* particular position of the hands.

कर्त्तव्य *a.* What ought to be cut or lopped, fit to be destroyed or put down; पुत्रः सखा वा भ्राता वा पिता वा यदि वा गुरुः । रिपुस्थानेषु वर्तन्तः कर्त्तव्या भूतिमिच्छता ॥ Mb.

कर्त्तका *A* small sword, a knife.

कर्त्तिका-कर्त्री 1 *Knife.* -2 *Scissors.*

कर्त्तव्य *pot. p.* What is fit or ought to be done; हीनसेवा न कर्त्तव्या कर्त्तव्यो महदाश्रयः H. 3. 11; मया प्राप्त-निःसत्त्वं वनं कर्त्तव्यम् Pt. 1. -व्यम्, कर्त्तव्यता *What* ought to be done, a duty, obligation; कर्त्तव्यं वो न पश्यामि Ku. 6. 61, 2. 62; Y. 1. 331.

कर्त्त *a.* or *s.* [कृ-तृच्] कर्त्ताहमिति मन्यते Bg. 3. 27. 1 *A* doer, one who does, makes, performs &c., an agent; वंशस्य R. 2. 64; व्याकरणस्य कर्त्ता author of Grammar ऋणस्य कर्त्ता one who incurs debt; हितकर्त्ता a benefactor; सुवर्णकर्त्ता a goldsmith &c. -2 (In gram.) *An* agent (the meaning of the instrumental case). -3 *The* Supreme Spirit. -4 *An* epithet of Brahmā. -5 *N.* of Viṣṇu and Śiva also. -6 *A* priest. -Comp. -अभिप्राय *a.* (P. I. 3. 72) accruing to the agent. -वाच्यः *the* active voice.

कर्त्तक *a.* *An* agent, one who does anything.

कर्त्त, कर्त् (= कृ) 10 *P.* *To* dissolve (कर्त्तयति सिन्दूरं तैलेन).

कर्त्तम् *Ved.* *A* spell, charm; वैरं त्सार्यन्वविदाम कर्त्तम् Av. 10. 1. 19.

कर्त्तव्य *a.* *Ved.* *To* be done. -त्त्वम् 1 *Obligation, duty.* कृतानि या च कर्त्वा Rv. 1. 25. 11. also 1. 161. 3 -2 *Task.*

कर्त्त 1 *P.* (कर्त्तति, कर्त्तित) 1 *To* rumble (as the bowels). -2 *To* caw (as a crow).

कर्त्तनम् *Rumbling* of the bowels. -नी *The* day of full-moon in the month of चैत्र.

कर्त्तः, -कर्त्तः 1 *Mud.* -2 *Clay.* -3 *The* fibrous root of the lotus. -4 *Any* aquatic weed.

कर्त्तमः [Up. 4. 85] 1 *Mud, slime, mire;* पादौ नूपुर-लम्पकर्मधरौ प्रक्षालयन्ती स्थिता Mk. 5. 35; पथश्चाश्वानकर्ममान् R. 4. 24. -2 *Dirt, filth.* -3 (Fig.) *Sin.* -4 *N.* of a Prajāpati. -मम् *Flesh.* -Comp. -आटकः *a* receptacle for filth, sewer &c.

कर्त्तमकः 1 *A* kind of granulous fruit. -2 *A* kind of serpent.

कर्त्तमित *a.* 1 *Muddy.* -2 *Made* clotty; Mā. 3. 9.

कर्पटः, -टम् 1 *Old, ragged* or patched garment. -2 *A* piece of cloth, strip. -3 *A* soiled garment; or a red coloured garment. -4 *A* cloth; Pt. 5.